

UiO : Nordisk institutt for sjørett
Det juridiske fakultet

Ivar Alvik

Petroleumskontrakter: Ansvar og forsikring

UiO : Nordisk institutt for sjørett
Det juridiske fakultet

Oversikt over temaet – NF art. 29-30

- Ansvar og risiko for fysiske skader på ting eller personer
 - Beskadigelse av kontraktsgjenstanden før levering – art. 29
 - Beskadigelse av partenes eiendom eller personell – art. 30.1 og 30.2
 - Skader påført tredjemenn – art 30.3 og 30.4
- Partenes forsikringsplikt
 - Selskapets forsikringer – art 31.1
 - Leverandørens forsikringer – art 31.2
 - Dokumentasjons- og samarbeidsplikter – art. 31.3 og 31.4

Problemstillingen: kontraktmessig allokering av beskadigelsesrisiko

- Eget ansvarsregime som tilsidesetter alminnelige ansvarsregler:
 - Bakgrunnsrettens utgangspunkt: ansvar utenfor kontrakt (mao culpa) – fokus på den skadevoldende handling
 - Utgangspunktet under petroleumskontraktene: tapet skal bli hvor det rammer - "knock-for-knock"
 - Allokering basert på risikosoner

Begrunnelsen for ansvarsreglene?

UiO : Nordisk institutt for sjørett
Det juridiske fakultet

UiO : Nordisk institutt for sjørett
Det juridiske fakultet

UiO : Nordisk institutt for sjørett
Det juridiske fakultet

Begrunnelse for ansvarsreglene (forts.)

- Det vil oppstå skader – men vanskelig/umulig å forutberegne skadeomfang
- Økonomiske tap som følge av skader kan være svært omfattende – eks. DW Horizon

➤ **M a o – behov for forsikring i prosjektet**

Systemet i ansvarsreguleringen: sammenhengen med forsikringsreglene

- Grunnforutsetning: alle tap og kostnader som følge av skader skal dekkes gjennom forsikring
- Allokering av forsikringsplikt i forkant istedenfor skadeansvar i etterkant
 - Allokering av skaderisikoen der den rammer
 - Plikt til å forsikre egen risikosone
- Formål: skape forutberegnelighet mht skaderisikoen og begrense tapseksponering

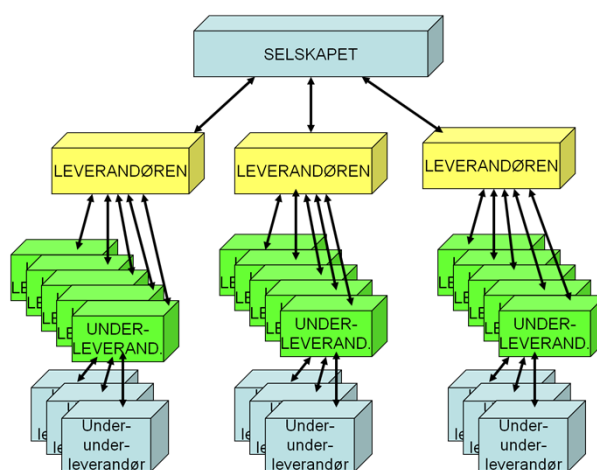
3 hovedelementer:

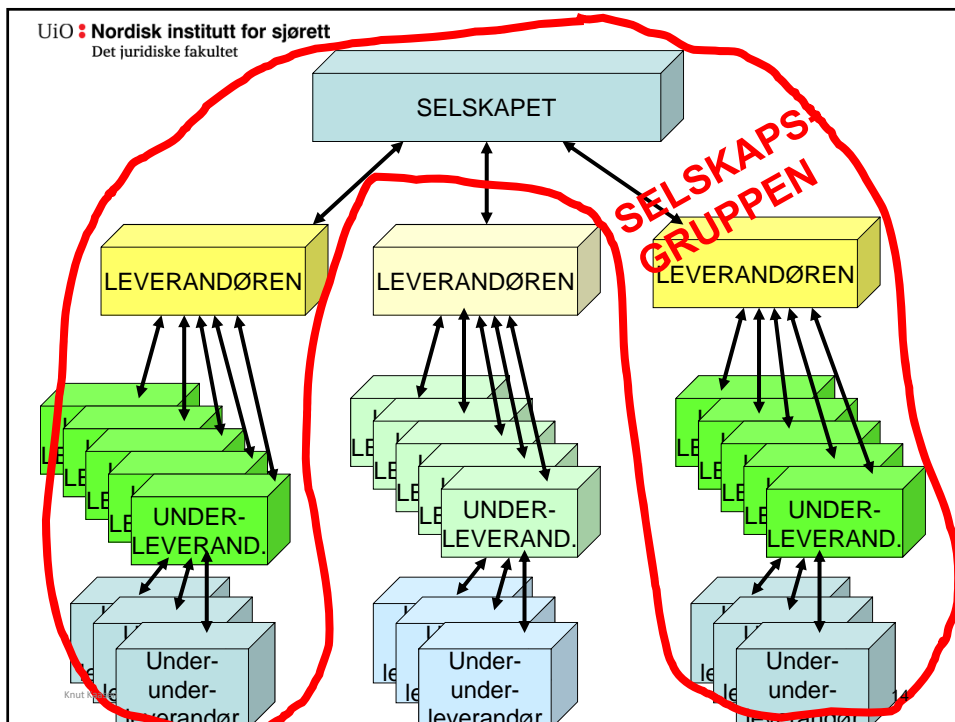
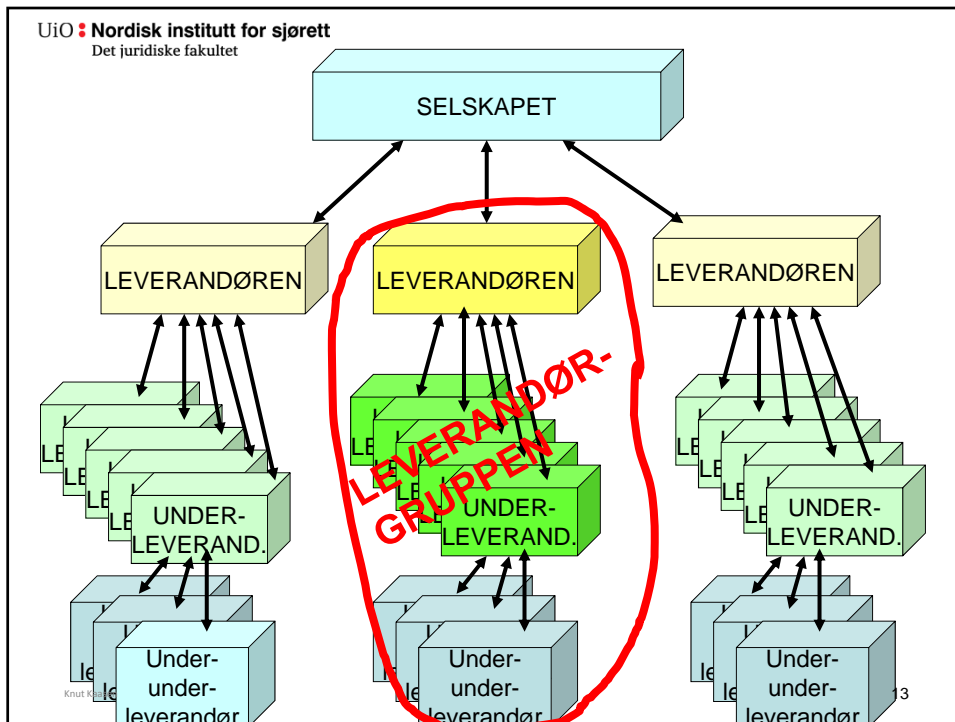
- Allokering av risiko basert på hvor skaden rammer – hver part har sin risikosone
- Ansvarsregime som tilsesetter alminnelige ansvarsregler mellom partene
 - Samt plikt til videreføring i egen risikosone
- Forsikringsplikt i egen risikosone

Risikozonene: hovedprinsipper

- Leverandørens risikozone:
 - Kontraktsgjenstanden inntil levering
 - Skader på "Leverandørgruppens" personell og eiendom
 - (Skader påført tredjemenn før utløp av garantitiden og inntil ansvarsbegrensning)

- Selskapets risikozone
 - Kontraktsgjenstanden fra levering
 - Skader på "Selskapsgruppens" personell og eiendom
 - (Skader påført tredjemenn etter utløp av garantitiden og utover det som dekkes av leverandøren)

Familiesonene: oppsummering

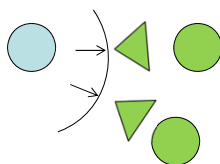
- Leverandørgruppen
 - Leverandøren
 - Tilknyttede selskaper som deltar i arbeidet
 - Underleverandører
 - Ansatte
- Selskapsgruppen
 - Selskapet (normalt operatøren)
 - Øvrige deltagere i lisensen
 - Tilknyttede selskaper, i den utstrekning de er involvert i prosjektet (?)
 - Leverandører og underleverandører
 - Ansatte
- Tredjemenn
 - Alle andre enn leverandørgruppen og selskapsgruppen

Ansvarsreguleringen

- Hovedinnhold og formål – avskjæring av ansvar etter bakgrunnsretten uavhengig av skyld eller ansvarsbetingende forhold i noen form
- Rettslig gjennomføring:
 - Plikt til å holde den andre part «skadesløs» - hva betyr det?
 - Avkall på å gjøre gjeldende ansvar mot skadevolder (ansvarsfraskrivelse)
 - Avkall på regress mot skadevolder ved solidaransvar
 - Plikt til å holde skadevolder skadesløs for eventuelt ansvar
- Separat forpliktelse til videreføring innad i 'familiesonen' «så langt praktisk mulig»

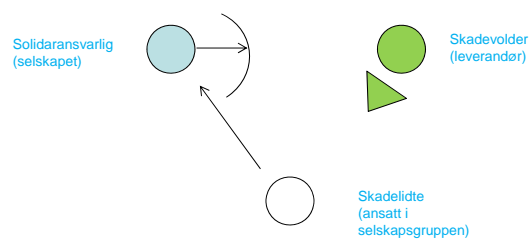
Ansvarsfraskrivelse

- Fraskrivelse av rett til å gjøre gjeldende ansvar mot kontraktspartnere og dennes 'gruppe'

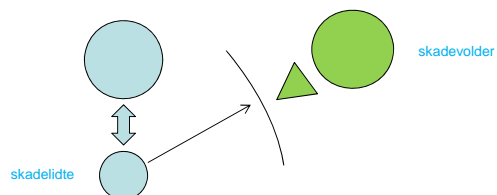
Regressavkall

- Avkall på regressadgang etter alminnelige erstatningsregler, sml. petrl. § 10-9

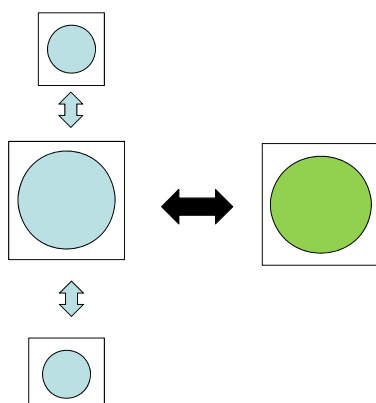

Plikt til å sørge for gjennomgående ansvarsfraskrivelser

- Plikt til å sørge for at alle selskaper i egen familiesone godtar tilsvarende ansvarsfraskrivelser

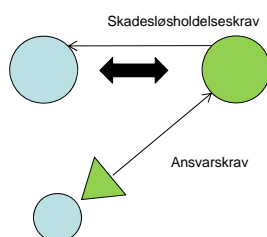

Forutsatt ubrutt 'knock-for-knock'-kjede – skaden blir hvor den rammer

Hvor ansvar likevel blir pålagt – plikt til å holde skadesløs

- Plikt til å holde den annen part skadesløs ved ansvar som følge av skade i egen risikosone

- Typisk tilfelle: knock-for-knock-kjeden er brutt, eller tredjemann eller egen ansatt holder den andre parten ansvarlig i h t alm ansvarsregler

Forholdet til forsikringsreglene

- Utgangspunktet – forsikringsplikten dekker egen risikosone
 - Assurandøren må gi avkall på regress mot skadevolder
 - Den annen part skal medforsikres
- Grunnleggende synspunkt – **alle skader skal dekkes av forsikring**

Selskapets forsikringer – art 31.1

- Generelt – krav til forsikring av a) byggerisiko, b) transport og c) ansvar med minstedekning 500 MNOK – relatert til kontraktsgjenstanden og alt som skal innlemmes i den
 - Forsikringsvilkårene som regel innlemmet i kontrakten gjennom vedlegg
 - Ingen krav til tegningsmåte – ofte en felles forsikring ('Construction All Risk (CAR)) – (alternativt deltagerspesifikke forsikringer i h t Samarbeidsavtalen)

Leverandørens forsikringer – art 31.2

- Generelt – plikt til å tegne forsikringer som sikrer leverandørens økonomiske mulighet til å dekke skader i sin risikosone
 - Plikt til å forsikre egne fartøyer og innretninger – kasko og ansvar (P&I), jf a) og b)
 - Ansvarsforsikring for tredjemannsskader som leverandøren skal dekke etter art 30.3, jf c)
 - Ansvar for personskader og dødsulykker hos eget personell, jf d)

Gjennomskjæring av ansvarsreguleringen på grunnlag av avtalesensur

- Utgangspunkt i h t avtalereguleringen – vanntett ansvarssystem uten unntak
- Alminnelig utgangspunkt etter norsk rett – ikke adgang til ansvarsfraskrivelse ved egen grov uaktsomhet og forsett
 - NL 5-1-2 'lov og ærbarhet'
 - Avtl. § 36 – Rt 1994 s. 626
- Problemstillingen: skjærer bakgrunnsretten her gjennom kontraktens ansvarsregler?
 - Ved knock-for-knock; se f e k s LG-2012-77280

Gjennomskjæring (forts.) – sentrale hensyn og hovedregel

- Sentrale hensyn
 - Profesjonelle parter
 - Gjennomtenkt og forhandlet ordning
 - Forhold til forsikring
- Høy terskel for avtalesensur

Gjennomskjæring (forts.)

- Avtl § 36; hvor langt opprettholdes forsikringsdekningen ved grov egenskyld?
 - Kaasen: kun gjennomskjæring ved utvist forsett fra ledelsen
 - FAL § 4-9/d: [LOV-1989-06-16-69 :d/ Lov om forsikringsavtaler \(forsikringsavtaleloven\)](#).
- NL 5-1-2 – moralske og offentlige hensyn relatert til konsekvenser av egne handlinger (prevensjonshensynet)
- Tilsier gjennomskjæring ved grov forsømmelse på ledelsesnivå
 - Konkrete spørsmål; hvem skal selskapet identifiseres med, og hva slags skyld aktualiserer gjennomskjæring?

Identifikasjonsspørsmålet:

- Utgangspunkt – fraskrivelse av ansvar for underordnede ansattes handlinger er legitimt
- Men identifikasjon med toppledelsen – styret, og daglig leder, konsernledelsen mv
- Mer tvilsomt – prosjektledelse, reelt ansvarlige med stor grad av frihet?
- Betydningen av selskapsstruktur?

Skyldgraden

- Tradisjonelt utgangspunkt – forsett og visse former for grov uaktsomhet
 - Forsett mht skadefølge eller kontraktsbrudd?
 - Forholdet mellom forsett og bevisst, hensynsløs uaktsomhet?
- Uklare begreper – avgjørende må være om det foreligger grovt klanderverdig og hensynsløs atferd

Gjennomskjæring – konklusjoner

- Høy terskel for rimelighetssensur etter avtl § 36
- Trolig ansvarsgjennomskjæring ved hensynsløs, bevisst uaktsomhet og forsett på ledelsesnivå

Ansvar ved bortfalt forsikringsdekning

- Jfr. Stavanger tingretts dom av 4.juli 2007 (TSTAV-2006-154388) – leverandørens utbedringskostnader ikke forsikringsdekket som følge av forsikringsselskapets konkurs
- Utgangspunkt – hver part forsikrer egen risikosone og må dermed bære tapet hvis forsikringsdekningen bortfaller.
- Gjelder likevel ikke alltid – Leverandørens utbedringsplikt i h t art 29 og art 25 – dekket under selskapets forsikringer
- Tolkningsspørsmål: må dekningsforpliktelsen anses som resultat- eller innsatsforpliktelse?

Ansvar ved bortfalt forsikringsdekning (forts.)

- Resonnementet i dommen:
 - Utgangspunkt i h t kontrakten – leverandørens ansvar etter art 25
 - Likevel forutsetning om at utbedringsomkostningene skulle være forsikringsdekket under art 31.1
 - Domstolen kom til at forsikringsdekningen var leverandørens risiko såfremt forsvarlig tegnet – mao innsatsforpliktelse
- Bedre kontraktsmessig grunnlag for motsatt konklusjon?
 - Jf. HJ Bull i SIMPLY 2009
 - Forsikring er en avtalt forutsetning, selskapet nærmere til å bære risikoen for forutsetningssvikt?
 - Sml forutsetningen i art 29 (2) – manglende forsikringsdekning som følge av "selskapets forhold"

UiO : **Nordisk institutt for sjørett**
Det juridiske fakultet

Del II – Reglene

UiO : **Nordisk institutt for sjørett**
Det juridiske fakultet

Hovedtemaer

- Skade på kontraktsgjenstanden før levering – art 29
- Skade på partenes utstyr og personell – art 30.1 og 30.2
- Skade på tredjemenn – art. 30.3 og 30.4
- Partenes forsikringsplikt – art. 31

Risikoallokeringen ved skade på kontraktsgjenstanden – art 29

- Gjelder skade på kontraktsgjenstanden før levering
 - Bakgrunnsrettens utgangspunkt – risikoallokering basert på risikoovergang ved levering
 - Sml kjl. § 12/13 (men jf også kontraktens art 22)
 - Kontraktens utgangspunkt – leverandøren har plikt til å ferdigstille i h t kontrakten og uavhengig av årsak
 - NF art 29.1: "Oppstår det tap av eller skade på Kontraktsgjenstanden fra Arbeidets start til Leveringsprotokoll opprettes eller skulle vært opprettet etter art. 19.1 og 19.2 skal Leverandøren gjennomføre de nødvendige tiltak for å sikre at Arbeidet blir fullført i henhold til kontrakten."
- Skade på kontraktsgjenstanden etter levering – som utgangspunkt selskapets risiko, jf art 30.2
 - Sml art 22: "Selskapet blir eier av Kontraktsgjenstanden etter hvert som Arbeidet utføres."
 - Men jfr også leverandørens utbedringsansvar i h t art 23.1, andre ledd og art 25

Nærmere om utbedringsplikten - art. 29.1

- Utgangspunkt – absolutt plikt til naturaloppfyllelse uten hensyn til skadeårsak
 - "uten hensyn til ansvarsbetingende forhold i noen form fra Selskapsgruppens side"
 - "nødvendige tiltak for å sikre at Arbeidet blir fullført i henhold til Kontrakten"
- Skaden kan likevel medføre rett til justering av selve leveringsforpliktelsen i h t Art. 27 (selskapets mislighold) og 28 (force majeure)
- Bortfall av plikten til naturaloppfyllelse ved oppfylleleshindring?
 - Sml offergrensen i kjl § 23 (1) – "vesentlig misforhold"
 - Lite praktisk her med unntak av ren umulighet – må ses i lys av art 29.2 og art 28
 - Selv om naturaloppfyllelse er umulig gjelder øvrige misligholdsbeføyelser (m a o dagmulkt mv), men jf art 28

Nærmere om hva som omfattes av utbedringsplikten

- "Tap av eller skade på Kontraktsgjenstanden"
 - Definert i Art 1.12
 - Forholdet mellom tap av eller skade (før levering) og mangler (etter levering)
 - Kan egen mangelfulle utførelse være «skade» i.h.t. art. 29.1?
- "Tap [av] eller skade på Materialer eller Selskapets Leveranser(...)"
 - Sml Art 1.18 og Vedlegg G
- "(...) mens de befinner seg i Leverandørgruppens varetekt og under Leverandørgruppens kontroll"
 - Selskapets Leveranser – forutsetning om risikoovergang basert på levering
 - Materialer – leverandøren har uansett ansvar for oppfyllelse av underleveranser i.h.t art. 8

Ansvaret for omkostninger – art 29.2 – det formelle utgangspunktet

- NF 05 – leverandøren bærer alle omkostninger
 - Absolutt utgangspunkt – uavhengig av risikobetraktninger
- (NF 07 (tilsvarende NTK 05 og 07) – Leverandøren bærer selv utbedringskostnadene unntatt ved:)
 - Skade forvoldt av selskapsgruppen
 - Skade som følge av krig, atomskade og terror
- Gjelder kun utbedringskostnader, mao ikke andre konsekvenser av skade på kontraktsgjenstanden

Ansvar for utbedringsomkostningene – den praktiske hovedregelen

- Forutsetning at kontraktsgjenstanden skal være forsikret, jf. art. 31.1
- Leverandørens ansvar begrenset til egenandelen under Selskapets pliktige forsikringer og maksimalbeløp for hvert skadetilfelle, forutsatt at (og så langt) skaden (og kostnadene) enten:
 - (a) dekkes av selskapets forsikringer, eller
 - (b) ikke dekkes som følge av "forhold på Selskapets side," eller
 - (c) "skyldes ansvarsbetingende forhold hos Selskapsgruppen" (utelatt i NF 07)

Ansvar for utbedringsomkostninger (forts.)

- Leverandørens økonomiske eksponering i praksis:
 - Normaltilfellet er at skaden er forsikringsdekket, jfr (a)
 - Hvis skaden ikke er dekket: skyldes dette forhold på selskapets side?
 - Leverandørens egenrisiko primært begrenset til egenandelen og bortfalt forsikringsdekning p g a leverandørens eget forhold
- Hva hvis forsikringen ikke dekker kostnadene fullt ut?
 - Kaasen; leverandørens risiko
 - Ordlyden; omfattet av ansvarsbegrensningen?

Ansvar for utbedringsomkostninger (forts.): hvem har ansvar for akselerasjonskostnader?

- Kontraktsgjensanden blir påført skade som følge strømbrudd; forsikringen dekker alminnelige utbedringskostnader, men ikke ekstra kostnader til å holde tiden; hvem har ansvar?
- Forutsett at strømbruddet er force majeure for leverandøren; hvem har i så fall risikoen for akselerasjonskostnadene?
- Forutsett at strømbruddet skyldes at en av selskapets ansatte eller leverandører uaktsomt kutter en sentral strømkabel; hvem har ansvar (og på hvilket grunnlag)?

Ansvar for skader påført i "familiesonene" (art 30.1 og 30.2) – fellesspørsmål

- Tre hovedspørsmål
 - 1) Hvilke tap og skader omfattes?
 - 2) Hvilke typer av krav?
 - 3) Hvor har tapet/skaden rammet?

Nærmere om hvilke tap og skader som omfattes av ansvarsreglene

- Fysiske skader på personer, ting og eiendom
 - ”personskade eller tap av menneskeliv
 - ”tap av eller skade på eiendom”

- Avgjørende kriterier:
 - Som oppstår ”i forbindelse med arbeidet (...)”
 - ”(...) eller som er voldt av kontraktsgjenstanden i dens levetid”

- Skadeårsak og ansvarsforhold har forøvrig ingen betydning

Nærmere om hvilke typer av krav som omfattes

- ”*Ethvert krav*” – m a o som utgangspunkt uavhengig av ansvarsgrunnlag

- ”*som knytter seg til*” skade på person eller eiendom
 - vilkår om at kravet må ha en direkte relasjon til skadeansvar etter bakgrunnsretten?
 - Formålet med reglene er regulering av beskadigelsesrisiko, men ikke begrenset til deliktsansvar
 - Både kravet og tapsdekningen kan være basert på kontrakt

Skader påført "Leverandørgruppen" – art 30.1

- "Leverandørgruppen" jf definisjonen i art. 1.15:
- Ansvarsregelen: "*Leverandøren skal holde Selskapsgruppen skadesløs (...)*"
 - Tredjemannsløfte som kan påberopes direkte av alle deltagere i Selskapsgruppen, jf Hålogaland Lagmannsretts dom i LH-2007-58598
 - Kan m a o påberopes av alle i Selskapsgruppen både som skjold (ansvarsfraskrivelsen) og sverd (skadesløsholdelse)

Skader påført "Selskapsgruppen" – art 30.2

- Speilvending av Leverandørens ansvar for skade i egen risikosone – kan påberopes mot Selskapet av alle medlemmer i Leverandørgruppen
- "Selskapsgruppen" – jf definisjonen i art 1.24
 - Jfr. LG-2012-77280 (Njord B) og situasjonen hvor operatøren ikke er lisenshaver

Særlig om skade på kontraktsgjenstanden

- Utgangspunkt – selskapets eiendom og risiko med unntak for leverandørens utbedringsplikt frem til levering i h t art 29.1
- Ved skader som utgjør en mangel eller er en direkte og umiddelbar følge av en mangel har leverandøren likevel utbedringsplikt gjennom garantiperioden i h t art 25
 - Videreføring av plikten til naturaloppfyllelse i garantiperioden
 - Ansvarsbegrensning og "offergrense" i h t art 25.4
 - Kan være forutsatt dekket av forsikring i h t art 31.1 og Vedlegg I (sml. art. 29.2)

Skade voldt av kontraktsgjenstanden

- Utgangspunktet – ansvaret følger den alminnelige risikoallokeringen; skaden skal bli der den rammer
- I praksis begrensning av leverandørens «produktansvar» overfor selskapsgruppen
- Begrenset til "i dens levetid"
 - Innebærer det et vilkår om identifikasjon?

Skade voldt av kontraktsgjenstanden (forts.): forholdet til mangelsreglene

- Praktisk situasjon: mangel ved kontraktsgjenstanden fører til skade hos selskapsgruppen eller tredjemenn
 - Art 25.3 – ”For øvrig kan Selskapet kreve erstatning for mangler etter ellers gjeldende regler, med mindre annet følger av Kontrakten, jfr. Art 25.4, 26.3 og 32”
 - Ansvarsbegrensningen for indirekte tap i art. 32, jf. kjl. § (2) d): «skade på annet enn salgstingen selv og gjenstander som den brukes til fremstilling av eller som har og direkte sammenheng med dens forutsatte bruk»
- Mangelsansvaret må imidlertid uansett vike for ansvarsbegrensningen i art 30.2 som «lex specialis»
- Hva med følgeskader på kontraktsgjenstanden som følge av mangel?
 - Kaasen; omfattet av mangelsansvaret som del av mangelen «i seg selv»
 - Forskjell på direkte og umiddelbare og mer avledete følger?

Allokeringen av ansvar for skader på tredjemenn – art 30.3

- To kategorier:
 - Krav fra offentlig myndighet i anledning fjerning av vrak eller forurensning fra fartøyer og innretninger som «Leverandørgruppen stiller til rådighet i forbindelse med arbeidet»
 - Tap eller skade påført «alle andre enn Leverandørgruppen og Selskapsgruppen i forbindelse med Arbeidet eller av Kontraktsgjenstanden»
- Formelt utgangspunkt – alle tap og skader voldt i forbindelse med arbeidet eller av kontraktsgjenstanden i dens levetid er leverandørens ansvar
 - Gjelder til utløpet av garantiperioden – mao frem til fullførelsen av leverandørens ytelse ('utstedelsen av Godkjennelsesattest' jfr. art 23.5)

Skader på tredjemenn (forts.): den praktiske hovedregel

- Leverandørens ansvar begrenset i h t andre ledd
 - Begrenset oppad til 2 MNOK (endret til 5 MNOK i NF07) for hver ulykkeshendelse
 - Og videre begrenset til faktisk utbetaling for skader som dekkes av leverandørens kasko- og ansvarsforsikringer av fartøyer og innretninger iht art 31.2 a) og b)

Særregelen for patentinngrep – art. 30.4

- Hovedregel: leverandøren skal holde selskapet skadesløs for krav på grunnlag av patentkrenkelser
- Unntak hvis patentinngrepet skyldes selskapets Tegninger, Spesifikasjoner, Leveranser eller tredjemanns prosesslisens nominert av selskapet
 - Mao at patentinngrepet skyldes noe som er gjort til en kontraktsforutsetning eller kontraktsforpliktelse for leverandøren

Selskapets forsikringer – art 31.1

- Generelt – krav til forsikring av Kontraktsgjenstanden, Materialer og Selskapets leveranser mht a) byggerisiko, b) transport og c) ansvar med minstedekning 500 MNOK
- Presist forutsatte vilkår følger av vedlegg I
 - Normalt felles forsikring (*Construction All Risk (CAR)) – men ingen krav til måten forsikringen er tegnet
- Dekker normalt i stor grad Leverandørens utbedringsansvar både før og etter levering i h t art 29.1 og art 25, jf art 29.2
- Leverandøren skal være medforsikret, og regressrett skal være fraskrevet

Leverandørens forsikringer – art 31.2

- Generelt – plikt til å tegne forsikringer som sikrer leverandørens økonomiske mulighet til å dekke skader i sin risikosone
 - Plikt til å forsikre egne fartøyer og innretninger – kasko og ansvar (P&I), jf a) og b)
 - Ansvarsforsikring for tredjemannsskader som leverandøren skal dekke etter art 30.3, jf c)
 - Ansvar for personskader og dødsulykker hos eget personell, jf d)
- Ikke plikt til å forsikre andre eiendeler og utstyr
- Selskapet skal være medforsikret og beskyttet mot regress

Opplysnings- og samarbeidsplikter – art. 31.4

- Plikt til å dokumentere forsikringstegning
- Rett til «intervensjonstegning» ved manglende oppfyllelse av forsikringsplikten
- Varslings- og assistanseplikt ved krav om dekning